

УДК 37.035

ВІТАЛІЙ ЛЕЛЕКА, ПАВЛО ФЕДОТОВСЬКИЙ, ЕДУАРД ВИНОГРАДЕНКО

м. Миколаїв

leleka9984@ukr.net

НЕОБХІДНІСТЬ НЕВІДКЛАДНОГО СТВОРЕННЯ В КОЖНОМУ АДМІНІСТРАТИВНОМУ РАЙОНІ СУЧАСНОГО ЦЕНТРУ ВІЙСЬКОВО-ПРИКЛАДНИХ ВИДІВ СПОРТУ

У статті розглянуто обґрунтування невідкладного створення в кожному адміністративному районі сучасного центру із військово-прикладних видів спорту з метою підвищення рівня фізичної та моральної підготовки молоді до захисту Вітчизни.

Ключові слова: військово-прикладні види спорту, учні, загальноосвітні навчальні заклади, прикладна фізична підготовка, захист Вітчизни, центр із військово-прикладних видів спорту.

Останні роки ХХ, початок ХХІ століття людство нашої землі охопили низки нескінченних локальних війн. Це гібридні війни, у котрих, як ніколи, на перший план виходить солдат, який повинен володіти високими морально-вольовими, психологічними якостями і відмінною фізичною підготовкою.

На жаль, це лихо не минуло і Україну. Третій рік на сході країни йде антитерористична операція (АТО), де вирішується питання цілісності держави. Бойові дії, не дивлячись на масовий героїзм українських солдат, висвітили значні прорахунки в фізичній та поодинокій підготовці солдатів, особливо тих, хто безпосередньо діє на полі бою.

Висновок один – це наслідок недостатньої організації підготовки молоді до Захисту Вітчизни. У першу чергу – приступно-халатне відношення до системи вивчення предмету «Захист Вітчизни» та уроків з загальної фізичної культури в старших класах, котрі давно не відповідають прийнятим стандартам навчання у передових країн.

Готовність юнаків та молоді до проходження строкової військової служби та до Захисту Вітчизни залежить від їх рівня моральної та фізичної підготовленості. Ефективне та якісне виконання молоддю цього громадського обов'язку можливе лише за наявності в неї початкових знань, умінь та навичок із загальновійськових дисциплін та прикладної фізичної підготовки. Такі вимоги прописані у всіх нормативних актах та Законах України [1; 2; 4; 5; 6; 9].

Створення в кожному адміністративному районі сучасного центру з військово-прикладних видів спорту, яке відповідає вимогам занять фізичної підготовки учнів старших класів, значно підвищує їх мотивацію займатися спортом та дорівнює стандартам передових держав світу. Для України це є невідкладним, терміновим завданням у зв'язку з військово-політичним станом держави.

Першою та основною причиною є відверто недержавний підхід чиновників з Міністерства освіти і науки до вивчення предмета «Захист Вітчизни» в загальноосвітній школі, які за останні роки зробили все, щоб цей предмет був знищений:

а) відсутня підготовка фахівців предмету (спеціальність викреслена з переліку напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» та «магістр» напрям «Захист Вітчизни». Як сталося так, що у великій державі, де двадцять тисяч загальноосвітніх шкіл є тільки один вищий навчальний заклад, котрий готує вчителів предмету – і тільки за додатковою спеціальністю?);

б) знижено статус вчителя предмету (скасована посада заступника керівника навчального закладу з військово-патріотичного виховання, яку займав викладач предмета, більш того посаду вчителя предмету займають некомпетентні, без військової підготовки люди, є вчителі, котрі не мають офіцерського звання. Інколи доходить до абсурду, в

деяких школах уроки проводять учителі-сумісники, які відношення до військової справи не мають зовсім);

в) безпідставно скорочено години вивчення предмету;

г) відсутня необхідна навчальна матеріальна база (вилучені малокаліберні гвинтівки, відсутні елементи смуги перешкод, військовий навчально-тренувальний комплекс).

Встановлено, що із збільшенням віку учнів зменшується їх інтерес до уроків фізичної культури, це пов'язано з комплексом причин: слабкою мотивацією учнів щодо занять фізичною культурою, недостатнім рівнем матеріальної бази та інвентарю у школі, тому уроки із загальної фізичної культури проводяться не ефективно, а учні за різних обставин ухиляються від уроків. Вирішити проблему матеріальної бази та інвентарю ще можливо, але скласти відповідну мотивацію об'єктивно важко. Так, старшокласники у своїй більшості вже визначились з видами спорту. Дівчата, враховуючи їх пікантний період дорослішання (небажання щедрого потовиділення, порушення макіяжу, відсутність душу тощо), вимагають особливих умов занять фізичною культурою, які можливі лише у спеціалізованих закладах. Це реалії, з якими неможливо не рахуватися. Втрачені зв'язки між процесом діяльності з її результатом. У першому випадку школяр не задовольняє потребу в руховій активності, в отриманні вражень від суперництва. У другому випадку він не може прагнути до отримання наступних результатів: самовдосконалення, самовираження і самоствердження, підготовка себе до праці і служби у війську, задоволення духовних потреб.

Аналог ГТО («Готов к труду и захисту»), що був на державному рівні, в Україні так і не з'явився. Основна маса молоді спортом не займаються через велику вартість платних споруд та тренерських послуг.

Оборono-спортивні оздоровчі табори не працюють у повному обсязі.

Позашкільне військово-патріотичне виховання фактично відсутнє. Грубо порушуються закони України: «Конституція України» стаття 17.65 «Про оборону України» стаття 3 абзац 11 [8], «Про військовий обов'язок і військову службу» статті 8,9 [7] «Національна доктрина розвитку освіти» стаття 13 [6].

Війни у Афганістані, Іраку, Сирії, Лівії, особливо в Югославії, а тепер і сході України підкреслили підвищені вимоги до солдата, його можливості тривалий час виконувати бойові завдання в дуже складних умовах (під постійним обстрілом противника, низьких температур повітря, у снігу, у дощ, нестачі води та їжі). Найголовніше – це за необхідності діяти в умовах високих фізичних перенавантажень (бігати у рваному темпі на значні відстані по пересіченій місцевості, переносити вагу, долати перешкоди, перебуваючи при цьому в екіпіровці, яка досягає ваги більш 20 кг). Зрозуміло, що солдат повинен мати разом такі фізичні якості як: силу, витривалість, швидкість, спритність, гнучкість, координацію рухів та сміливість.

Звичайно, ці здібності та навички людина за короткий час набути не зможе, це тривалий період тренування. Існуюча система фізичної підготовки молоді до захисту Вітчизни у загальноосвітніх школах не відповідає цим вимогам (вирішити питання можуть тільки уроки із прикладної фізичної культури. На жаль, уроки за програмою предмету «Захист Вітчизни» з розділу «Прикладна фізична підготовка» (ПФП) обмежені (2 години), вони тільки ознайомчі і не відтворювальні, у відсутності належної навчально-матеріальної бази (НМБ).

Для виправлення ситуації необхідно, щоб уроки з фізичної культури в старших класах мали військову направленість. Уроки з ПФП, особливо на смузі перешкод, при вмілій організації, задовільній навчально-матеріальній базі, при компетентному вчителі в учнів старших класів викликає непідробну увагу. Наприклад, уроки на смузі перешкод врівноважують можливості всіх школярів. Щоб перемогти у цьому виді спорту, необхідно бути різнобічно розвиненим, сильним (подолання стінки, зруйнованого моста, швидке покидання траншеї, метання гранати); володіти швидкісними даними (рівний біг на 100 м); координованість (зруйнований міст, зруйнована драбина, лабіринт); володіння гнучкістю (лабіринт, пролом в стіні); стрибучістю (рів, стіна); сміливістю (зруйнований міст, зруйновані сходи); мати окомір (метання гранати та володіння витривалістю (перегони ривками у поєднанні із вправами у подоланні пере-

шкод) – разом з тим є можливість компенсувати один одним іншим.

Заняття на смузі перешкод дає можливість реалізувати свої юнацькі амбіції юнакам та дівчатам. Уроки проводяться спільно (без обмежень). Отже, уроки з ПФП вирішують цілий блок питань підготовки молоді до Захисту Вітчизни; складають мотивацію заняття тими видами спорту, які виробляють основні фізичні здібності, необхідні сучасному солдату.

Виникає доцільність перенесення планових уроків загальної фізкультури у старших класах на факультативні заняття у гуртках, вільні години перерозподілити на прикладну фізичну підготовку.

Щоб вирішити проблему необхідно лише державний підхід до ситуації окремого кола чиновників та створення навчально-матеріальної бази, в першу чергу – смуги перешкод.

Як же подолати проблему, що склалася?

Що стосується апарату чиновників Департаменту середньої та дошкільної освіти України та їх підходу до вивчення предмету «Захист Вітчизни», необхідно терміново заслухати на відповідному рівні з обґрунтуванням ситуації, що склалася навколо предмету.

Для поліпшення навчально-матеріальної бази загальноосвітніх шкіл можна виділити два напрями:

- поновити НМБ (як повинно бути згідно з керівними документами);
- створити у кожному адміністративному районі «Центр військово-прикладних видів спорту».

Можливість шкіл у самостійному поновленні навчально-матеріальної бази у сучасних умовах проблематична. Зробити центр у кожному адміністративному районі можливо на базі із шкіл, що має поблизу майданчик розмірів 105 x 15 м (для смуги перешкод) або на базі спортивних закладів, які є у районі.

Більш реальним варіантом є побудова центру за рахунок бюджету районних міських державних адміністрацій, керуючись статтею 6, пунктом 6 частини першої, статті 13, пунктом 4 статті 18, статтею 22, пунктом 1 частини першої статті 39 та частиною першою статті 41 Закону України «Про місцеві державні адміністрації»: або залучити підшефні колективи на підставі указу президен-

та України. Це буде ще реальніше, коли вступить у дію закон про децентралізацію.

Для зменшення навантажень на бюджет, центр можна побудувати у три етапи. Перший етап – побудувати смугу перешкод, гімнастичне містечко, місце для метання ручних гранат, службове приміщення, роздягалка на 25 осіб, туалет. Другий етап – побудувати закритий тир з обладнаною кімнатою для зберігання зброї та допоміжними приміщеннями. Третій етап – спортивний зал для занять із рукопашного бою, душ.

Кадрове забезпечення за рахунок відповідних одиниць, які є в штатному розписі ЖКХ (використовуються за призначенням).

Організація роботи центру.

Кожна загальноосвітня школа району використовує центр один раз на тиждень на спареному уроці (район 15–20 шкіл, 3–4 школи у день x 5 н.д. = 15–20).

Перерозподіл – програма із загальної фізкультури для учнів 10–11 класів по 85 годин на рік +4 (ПФП»ЗВ»).

Загальні методичні рекомендації:

1-й тиждень – знайомство з видом спорту, елементами смуги перешкод; 2-й – 12-й тиждень – навчання у подоланні окремих елементів смуги перешкод; 13-й – 23-й тиждень – тренування у подоланні окремих елементів смуги перешкод; 24-й – 34-й тиждень – удосконалення у подоланні смуги перешкод.

Починаючи із 13-го тижня уроки закінчуються змаганнями (на окремих перешкодах, частинах смуги, у подоланні смуги загалом).

У кінці 10 класу проводяться змагання на першість школи (особистий залік); у 11 класі 14 жовтня з нагоди Дня Захисника Вітчизни проводяться змагання першості району (можливість отримати спортивні розряди) – команда класу; квітень – травень першість області та змагання на першість держави (можливість виконати 1-й спортивний розряд) – беруть участь збірні команди.

Примітка:

1. На посади вчителів допризовної підготовки (предмету «Захист Вітчизни») призначаються випускники вищих педагогічних навчальних закладів, які здобули освіту за спеціальністю вчитель допризовної підготовки, а також офіцери запасу або у відставці, які

мають вищу освіту, спроможні за віком та станом здоров'я якісно проводити заняття. (Указ президента № 948/2002).

2. Підготовка викладачів допризовної підготовки здійснюється у військових навчальних підрозділах вищих педагогічних навчальних закладів. (Указ президента № 948/2002).

3. Викладач «Допризовної підготовки» (заступник керівника навчального закладу з військово-патріотичного виховання) (Указ президента № 948/2002).

4. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-3 ступенів предмет «Захист Вітчизни».

5. Підготовка держави до оборони в мирний час включає військово-патріотичне виховання громадян, підготовку молоді до служби у Збройних Силах України.

6. Зазначена система підготовки молоді.

7. Фізичне виховання як невід'ємна складова освіти забезпечує набуття кожною людиною необхідних науково обґрунтованих знань. У системі освіти держава забезпечує розвиток масового спорту як важливої складової виховання молоді.

8. Надання допомоги місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування у створенні навчально-матеріальної бази навчальних закладів, необхідної для проведення допризовної підготовки (Указ президента № 948/2002).

9. «Програма з загальної фізкультури для учнів 10–11 класів по 85 годин + 4 (ПФП)ЗВ» – перерозподіл годин.

Детальна програма та методичне забезпечення розроблено викладачами кафедри військової підготовки університету імені В. О. Сухомлинського, що здійснюють підготовку вчителів предмету «Захист Вітчизни».

Програма обговорена на засіданні кафедри військової підготовки (протокол № 6 від 25.02.2016 р.) та рекомендована до відпрацювання.

Для проведення уроків із предмету «Захист Вітчизни» у навчальних закладах створюється навчально-матеріальна база, яка має забезпечити виконання відповідних програм. У разі відсутності в навчальному закладі окремих елементів НМБ (тирів, смуги

перешкод тощо) за рішенням місцевого органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування заняття проводяться на базі іншого навчального закладу. З цією метою, а також для забезпечення умов для поглибленого вивчення курсу допризовної підготовки, проведення цілеспрямованої роботи з військової професійної орієнтації в містах, районах можуть створюватися центри допризовної підготовки, базові навчальні заклади, використовуватися навчальні заклади Товариства сприяння обороні України (Указ Президента України від 25 жовтня 2002 року № 948/2002).

Створення сучасного центру з військово-прикладних видів спорту відповідає вимогам до заняття фізичної підготовки учнів старших класів, значно підвищує їх мотивацію займатися спортом та дорівнює стандартам передових держав світу. Для України це є невідкладним, терміновим завданням у зв'язку з військово-політичним станом держави.

Наявність центру вирішить низку питань учнів старших класів:

- зацікавленість уроками прикладної фізичної культури;
- можливості юнакам вибору даного виду спорту;
- достатня фізична підготовленість до захисту Вітчизни.

Заняття у центрі дають можливість молоді одночасно розвивати усі якості, необхідні для майбутнього солдата та сучасної людини. Створення центру не несе матеріальних переважень бюджету, діє в рамках законів.

У перспективі досліджень планується провести дослідження, щодо професійної компетентності вчителів предмету «Захист Вітчизни».

Список використаних джерел

1. Указ Президента України «Про Концепцію допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді» від 25.10.2002 № 948/2002.
2. Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності» від 24.09.2014 № 744.
3. Указ Президента України «Про День захисника України» від 14.10.2014 № 806.
4. Указ Президента України «Про заходи щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді» від 12.06.2015 № 334/2015.
5. Указ Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти» від 17.04.2002 № 374/2002.

6. Закон України «Про Збройні Сили України» від 06.12.1991 № 1934-XII.
7. Закон України «Про військовий обов'язок та військову службу» від 24.09.2015 № 555/2015.
8. Закон України «Про оборону України», 1992, № 9.
9. Наказ МОН України «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах» від 16.06.2015 № 641.
10. Наказ МОН України «Про затвердження плану заходів щодо посилення національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді» від 27.10.2014 № 1232.
11. Положення «Про допризовну підготовку» від 30.11.2000 № 1770.

VITALIY LELEKA, PAVLO FEDOTOVSKIY, EDUARD VINOGRADENKO
Mykolaiv

THE NEED FOR UNERRING FASHION ESTABLISHMENT IN THE KADOMA AREA OF THE MODERN ADMINISTRATIVE CENTRE OF MILITARY-APPLIED KINDS OF SPORTS

The article describes the rationale for the immediate creation in each administrative district of a modern center of military-applied kinds of sports with the aim of increasing the level of physical and moral training of youth to defend the homeland.

Key words: military-applied kinds of sport, students, secondary schools, applied physical training, homeland defense, center of military-applied sports.

ВИТАЛИЙ ЛЕЛЕКА, ПАВЕЛ ФЕДОТОВСКИЙ, ЕДУАРД ВИНОГРАДЕНКО
г. Николаев

НЕОБХОДИМОСТЬ БЕЗОТЛОГАТЕЛЬНОГО СОЗДАНИЯ В КАЖДОМ АДМИНИСТРАТИВНОМ РАЙОНЕ СОВРЕМЕННОГО ЦЕНТРА ВОЕННО-ПРИКЛАДНЫХ ВИДОВ СПОРТА

В статье рассмотрено обоснование безотлагательного создания в каждом административном районе современного центра военно-прикладных видов спорта с целью повышения уровня физической и моральной подготовки молодежи к защите Родины.

Ключевые слова: военно-прикладные виды спорта, ученики, общеобразовательные школы, прикладная физическая подготовка, защита Родины, центр из военно-прикладных видов спорта.

Стаття надійшла до редколегії 03.12.2016

УДК 37.035.6:373.2

ОКСАНА ОЛЕКСЮК, ІННА ТКАЧЕНКО

м. Миколаїв

oleksjukoksana@ukr.net, tkachenkoinnasergiy@mail.ru

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ЗАСОБАМИ ТРЕНІНГУ

У статті розглядається поняття тренінгу та можливості його використання у патріотичному вихованні дітей. Розкриваються основні вимоги, що висувуються до складових поняття патріотичного виховання. Наводяться приклади застосування тренінгів серед дітей дошкільного віку. Висвітлюються вимоги до складання тренінгової програми.

Ключові слова: патріотизм, патріотичне виховання, тренінг, соціально-психологічний тренінг, тренінгова програма.

Проблема патріотичного виховання підрастаючого покоління знаходить сьогодні особливу значущість. Побудова в Україні громадянського суспільства, динамічний розвиток країни залежить від зусиль дієздатних і відповіда-

льних людей, що люблять свою Батьківщину, піклуються про неї, здатних відстоювати її інтереси. Виховання громадянина-патріота сьогодні – є запорука гарантованого майбутнього для всього українського суспільства.